

Så underhåller vi
våra vägar och järnvägar

TRAFIKVERKET

Underhåll är vårt sätt att arbeta med friskvård av väg och järnväg, det ska bidra till att livslängden blir så lång som möjligt. Därför ser vi regelbundet över järnvägen med tillhörande delar som: spår, kontaktledning, banvall, sidoområden. Vi ser även över vägens beläggning och sidoområden, vi underhåller broar och tunnlar så att alla ska komma fram smidigt, grönt och tryggt.

Regelbundna underhållsåtgärder på järnvägen

Trafikverket byter kontinuerligt ut räls och sliprar. Spårbyten ger bättre komfort för resenärerna, säkrare drift och ökad kapacitet. Vi kontrollerar spåren regelbundet och ett normalbelastat spår kontrolleras flera gånger per år. Samtidigt renas ofta makadam och underlaget i banvallen för att undvika att fukt eller vatten samlas där. Anledningen till det är att man annars riskerar tjäle i banvallen vilket innebär att spåret blir skumpigare att åka på när vattnet fryser till is.

Andra återkommande åtgärder vi gör är att slipa spåren, och där skador uppstått påläggssvetsa, för att förebygga sprickor som kan sluta i rälsbrott. Kontaktledningen som sitter ovanför tåget och förser det med elektricitet kontrolleras och underhålls. Där spåret är rubbat i höjd- eller sidled genomförs en spårriktning.

Trädsäkring innebär att vi skapar så kallade skötselgator, som sträcker sig 20 meter på var sida om spåret, genom att vi tar ner eller beskär träd som inom en 10-årsperiod kan falla över järnväg eller kontaktledningar. Med en trädsäker järnväg minskar risken för kostsamma störningar och stopp i tågtrafiken.

Ett av de största hoten mot banan är vatten. Därför underhåller vi kontinuerligt våra trummor och diken för att undvika t.ex. höga vattenflöden eller översvämningar.

EXEMPEL PÅ UNDERHÅLLSÅTGÄRDER:

- vinterunderhåll - snöröjning, halkbekämpning och snösmältning
- skötsel av grusvägar och belagda vägar samt gång- och cykelvägar
- skötsel och reparation av spåren och järnvägsanläggningen
- skötsel av rastplatser
- skötsel och reparation av vägmärken, informations-tavlor och belysning
- skötsel av vår trafikinformationsutrustning som skyltar, klockor och högtalare
- röjning och slåtter av vägsränner, diken, trädsäkring längs järnvägsspåren
- hålla färjelägen, vägfärjor och isvägar i gott skick.

VET DU ATT VI UNDERHÅLLER

- 10 000 mil väg +
1 200 mil järnväg
- ca 15 900 vägbroar +
3 842 järnvägsbroar
- ca 25 vägtunnlar +
145 järnvägstunnlar
- 39 färjeleder
- ca 12 000 spårväxlar varav
ca 7 000 är eluppvärmda

Återkommande skötsel av vägmiljön

Vägens sidoområden slås varje år och röjs regelbundet så att det är god sikt längs vägen och i korsningar, vilket är viktigt för trafiksäkerheten. Slåttern av vägkanterna bidrar också till landskapsbilden och trivseln längs vägarna. Vägrenarna har visat sig vara potentiella levnadsmiljöer för många djur- och växtarter. Därför ställer vi till exempel krav på att entreprenörerna ska ta hänsyn till så kallade artrika vägkanter när de gör olika typer av åtgärder. I skötseln av vägmiljön ingår också underhåll av vägmärken, informationstavlor och belysning.

Vatten är, som för järnvägen, ett av de större hoten mot vägen vilket gör att vi kontinuerligt underhåller våra trummor och diken för att undvika t.ex. höga vattenflöden eller översvämningar.

Årstidsbundna åtgärder

VINTERVÄGHÅLLNING

Vägnätet är indelat i klasser som baseras på hur mycket trafik som kör på vägen. Vägar med närliggande industrier, tung trafik, kollektivtrafik, skolbussar eller turisttrafik åtgärdas snabbare. Trafikverkets avtal med entreprenören avgör när vägen ska vara åtgärdad och ha godkänd standard.

HALKBEKÄMPNING PÅ VÄGEN

Med hjälp av tekniska system och genom att vi alltid följer väderutvecklingen, skapar vi oss också möjligheter att genomföra åtgärder i förebyggande syfte. På högtrafikerade vägar använder vi ofta salt, vilket innebär att de kan hållas snö- och isfria. På övriga vägar använder vi normalt sand.

VARFÖR SALTAR VI?

Av framkomlighets- och trafiksäkerhetsskäl saltas cirka 20 procent av vägnätet. Vi använder vanligt koksalt. Saltningen har flera syften:

- Att förbereda vägen inför frosthalka.
- Att snön inte ska frysa fast på vägen – därför saltar vi ibland före snöfall.
- Att snabbt få barmark – därför saltar vi ibland efter att vi har plogat.

VET DU ATT DET SVENSKA VÄGNÄTET BESTÅR AV...

- ca 10 000 mil statliga vägar
- ca 4 100 mil kommunala gator och vägar
- ca 43 000 mil enskilda vägar.

Av det statliga vägnätet är cirka 200 mil grusväg

Mängden bilar och friktionen från däcken avgör hur väl saltet verkar, därför är det meningslöst att salta lågt trafikerade vägar. I värsta fall kan det ge motsatt effekt.

SNÖ OCH KYLAN PÅ JÄRNVÄGEN

Under vintern arbetar vi med snöröjning på och vid sidan av spår och spårväxlar. Vid kraftiga snöfall röjer vi de viktigaste spåren och spårväxlarna först och resurserna för snöröjning flyttas dit där de bäst behövs. Tågtrafiken behöver ibland glesas ut när väderläget blir riktigt allvarligt. Det gör vi eftersom våra entreprenörer behöver tid och möjlighet att kunna utföra en säker och effektiv snöröjning.

Ibland blir tågen försenade och avgångar inställda och orsakerna till det är flera. Vid kraftigt snöfall eller blåst tar det en viss tid innan vi hinner ploga och skotta bort snön från spårväxlarna. Just i växlarna samlas det oerhört mycket snö och is som rasar ner när tågen passerar vilket gör att de snabbt blir fyllda med snö. Ibland kan det vara aktuellt att skotta vissa växlar för hand eftersom det är så mycket känslig teknik inblandad. Kontaktledningen kan rivs ner av snötyngda träd och isbildning på kontaktledningen är ett annat problem som kan uppstå.

Solkurvor

En solkurva kan uppstå när värmen utvidgar rälsen, vilket ökar risken för urspårning. Solkurvor beror på de stora temperaturskillnaderna som uppstår mellan sommar och vinter. Vi arbetar för att förhindra solkurvor och därmed tillbud eller olyckor. I moderna spår helsvetsas rälsen och den ska inte röra sig och vi utför kontinuerligt kontroller på utsatta ställen vid varm väderlek för att säkerställa detta.

Belagda vägar

Arbetet för att underhålla belagda vägar omfattar allt från lagning av sprickor och hål och spårslagningar till ny beläggning. För att avhjälpa brister eller höja bärigheten förstärker vi också vägkonstruktionen under beläggningen. Den främsta orsaken till att beläggningen på de högtrafikerade vägarna behöver förnyas är spårbildning. Den beror till cirka 75 procent på att dubbdäck sliter upp beläggningen och till 25 procent på tunga fordon. Våta vintrar påskyndar spårbildningen. Under förra årtiondet bromsades spårbildningen upp, bland annat tack vare mer hållbara beläggningar och nya typer av dubbdäck, så kallade lättviktsdubb.

Grusvägar

Grusvägarna tål klimat- och trafikbelastningar sämre än belagda vägar. Därför är vi, trots upprustning av grusvägarna, tvungna att införa bärighetsnedsättningar på vissa delar av vägnätet under vårens tjälperiod och ibland även under andra delar av året. I samband med att vi upphandlar entreprenörer som ska sköta driften av det statliga vägnätet beställer vi också en standardnivå för hur mycket en grusväg får damma. Dammar den för mycket måste entreprenören åtgärda det, det vill säga binda dammet.

Spårhalkan på järnvägen

Under hösten kan hala spår ställa till problem för tågtrafiken. Halkan beror främst på att löv och andra föreningar ger beläggningar på rälsen. I kombination med fuktigt väder kan tågen slira i uppförsbackar och få svårt att stanna ordentligt vid plattformar. Som förebyggande åtgärd röjer vi vegetationen i backar, vid signaler och vid plattformar, för att undvika lövfällning. Rälsen rengörs genom att högtryckspola vatten sedan läggs friktionshöjande medel på.

VET DU ATT DET SVENSKA JÄRNVÄGS-NÄTET BESTÅR AV...

- ca 8 100 km enkelspår
- ca 3 800 km dubbelspår och flerspår
- ca 11 100 km elektrifierade spår.

Trafikinformation

VÄG- OCH TÅGTRAFIK

<http://www.trafikverket.se/trafikinfo>

Information om läget i tåg- och vägtrafiken i hela landet. Här kan du läsa om det pågår väg- eller banarbeten som kan påverka trafiken, om tåget är i tid, hur väglaget är på vägen du ska åka och mycket mer.

www.trafiken.nu

mobil.trafiken.nu

Information om aktuellt trafikläge i Stockholm, Göteborg, Kalmar/Öland, Skaraborg och Skåne.

VÄGFÄRJOR

www.trafikverket.se/farja

Röststyrt talsvar: 0771-65 65 65

HINDER PÅ VÄGEN?

Rapportera akuta hinder eller fråga om läget i trafiken hos Trafikverkets kundtjänst: 0771-24 24 24.

TRAFIKVERKET

Trafikverket, 781 89 Borlänge, Besöksadress: Röda vägen 1
Telefon: 0771-921921, Texttelefon: 0243-750 90

www.trafikverket.se